माधव घिमिरेका खण्डकाव्यमा मानवतावाद

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह
दोस्रो वर्षको दसौँ पत्रको प्रयोजनका
लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी
यज्ञ रेग्मी
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर
२०७३

शोध निर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षमा अध्ययनरत छात्रा यज्ञ रेग्मीले दसौा पत्रको प्रयोजनार्थ 'माधव घिमिरेका खण्डकाव्यमा मानवतावाद' शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार गर्नुभएको हो । प्रस्तुत शोधकार्य यहाले मिहिनेतपूर्वक तयार पार्नुभएको हो । यस शोधकार्यप्रति म सन्तुष्ट छु । तसर्थ आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु .

....

(**प्रा. रमेशप्रसाद भट्टराई**)
शोध निर्देशक
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर

मिति : २०७३/०२/१६

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षका विद्यार्थी यज्ञ रेग्मीले नेपाली विषयको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पार्नुभएको **माधव घिमिरेका खण्डकाव्यमा मानवतावाद** शीर्षकको शोधपत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

१. प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम ....

(विभागीय प्रमुख)

२. प्रा. रमेशप्रसाद भट्टराई ....

(शोध निर्देशक)

३. उपप्रा. ज्ञाननिष्ठ ज्ञवाली ....

(बाह्य परीक्षक)

मिति : २०७३/०३/०२

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले स्नातकोत्तर तहको दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि आदरणीय गुरु प्रा. रमेशप्रसाद भट्टराईज्यूको निर्देशनमा तयार पारेको छु । यो शोधपत्र तयार गर्ने सन्दर्भमा आइपरेका विभिन्न समस्यासाग जुध्ने प्रेरणा दिादै सही पथप्रर्दशन गराएर अघि बढ्न उत्प्रेरित गरी कतिपय व्यावहारिक कार्यहरूलाई पन्छाएर कुशल मार्गनिर्देशन गराउनु भएकोमा उहाप्रति म हार्दिक कृतज्ञता एवम् श्रद्धा व्यक्त गर्दछु ।

यस शोधपत्रको प्रस्ताव स्वीकृत गरी शोधकार्य गर्नका लागि अनुमति प्रदान गर्नु हुने तथा आवश्यक सल्लाह दिई उत्प्रेरित गर्नु हुने नेपाली केन्द्रीय विभागका प्रमुख प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतमज्यूप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यस्तै मलाई शोधपत्र लेखन कार्यमा अमूल्य सरसल्लाह र सुझाव दिएर सहयोग गर्नुहुने नेपाली केन्द्रीय विभागका आदरणीय गुरुहरुप्रति आभार प्रकट गर्दछु । विभिन्न समस्या समाधान गर्दै जीवनका हरेक मोडमा उर्जा र उत्साह प्रदान गर्नुहुने पूजनीय माता तिलुदेवी रेग्मी तथा पिता तुलाराम रेग्मीप्रति सदाकाल ऋणी छु । अध्ययन कार्यमा सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्नुहुने दाजु हर्कराज रेग्मीप्रति हार्दिक श्रद्धा भाव व्यक्त गर्दछु । पुस्तक, पत्रिका तथा लेख उपलब्ध गराई सन्दर्भ सामग्री सङ्कलन गर्न सहयोग गर्ने केन्द्रीय पुस्तककालय, सङ्घ संस्था तथा मित्रहरू दुर्गा राई, पूजा कावर, पार्वती रावल, कमल रावलप्रति कृतज्ञ छु । प्रस्तुत शोधकार्य शुद्धसाग टङ्कण गरी सहयोग गर्नुहुने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा म यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका निम्ति विश्वविद्यालय क्याम्पस नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष पेस गर्दछु ।

शैक्षिक सत्र : २०६७/०६९

मिति : २०७३/०२/१६

....

यज्ञ रेग्मी

शोधार्थी

विषयसूची

पृष्ठ

पहिलो परिच्छेद
शोध परिचय

१.१ विषय परिचय 1

१.२ समस्याकथन 2

१.३ शोधको उद्देश्य 2

१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा घ

१.५ अध्ययनको औचित्य र महत्त्व ↂ

१.६ शोधको सीमाङ्कन ↂ

१.७ सामग्री सङ्कलन ↂ

  १.७.१ विश्लेषणको आधार छ

१.८ शोधपत्रको सामान्य रूपरेखा छ

दोस्रो परिच्छेद
मानवतावादी चिन्तनको स्थापना र विकास

२.१ पृष्ठभूमिट

२.२ मानवतावादको परिचय ड

२.३ मानवतावादी चिन्तनको उद्गम र विकास प्रक्रिया ज्ञज्ञ

  २.३.१ पूर्वीय चिन्तन परम्परा ज्ञज्ञ

  २.३.२ पाश्चात्य चिन्तन परम्परा ज्ञट

    २.३.२.१ रुसोको मानवतावादी चिन्तन ज्ञड

२.४ भारतीय साहित्यमा मानवतावादी चिन्तन द्दज्ञ

२.५ नेपाली साहित्यमा मानवतावादी चिन्तन द्दद्द

२.६ निष्कर्ष द्दट

तेस्रो परिच्छेद
माधव घिमिरेका मानवतावादी चिन्तनको पृष्ठभूमि र प्रेरणा स्रोत

३.१ माधव घिमिरेका मानवतावादी चिन्तनको पृष्ठभूमि द्दड

  ३.१.१ जन्म, बाल्यकाल र शिक्षा दीक्षा द्दड

  ३.१.२ पारिवारिक जीवन द्दढ

३.२ माधव घिमिरेका काव्यको प्रेरणास्रोत घण

३.३ मानवतावादी चिन्तनका दृष्टिले माधव घिमिरेका खण्डकाव्यको वर्गीकरण घज्ञ

३.३.१ खण्डकाव्यको विवरण घज्ञ
३.३.२ खण्डकाव्यको वर्गीकरण घज्ञ
३.३.२.१ सामाजिक खण्डकाव्यमा मानवतावादी चिन्तन घज्ञ
३.३.२.२ पौराणिक खण्डकाव्यमा मानवतावादी चिन्तन घघ
३.३.२.३ ऐतिहासिक खण्डकाव्यमा मानवतावादी चिन्तन घघ
३.४ निष्कर्ष घछ

चौथो परिच्छेद

माधव घिमिरेका सामाजिक र पौराणिक खण्डकाव्यमा मानवतावाद

४.१ विषय प्रवेश घट
४.२ ‘पापिनी आमा’ (२०१३) खण्डकाव्यमा मानवतावाद घट
४.२.१ कथावस्तुमा मानवतावाद घठ
४.२.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद ढ्ण
४.२.३ उद्देश्यमा मानवतावाद ढ्घ
४.२.४ निष्कर्ष ढ्ढ
४.३ ‘गौरी’ शोककाव्यमा मानवतावाद ढ्छ
४.३.१ कथावस्तुमा मानवतावाद ढ्ट
४.३.२ पात्र /सहभागीमा मानवतावाद छ्ण
४.३.३ उद्देश्यमा मानवतावाद छ्घ
४.३.४ निष्कर्ष छ्ढ
४.४ ‘बोराको परदा’ (२०५७) खण्डकाव्यमा मानवतावाद छ्छ
४.४.१ कथानकमा मानवतावाद छ्छ
४.४.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद छ्ढ
४.४.३ उद्देश्यमा मानवतावाद टघ
४.४.४ निष्कर्ष टढ
४.५ ‘गौथली र गजधम्मे’ खण्डकाव्यमा मानवतावाद टछ
४.४.१ कथावस्तुमा मानवतावाद टछ
४.५.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद ठण
४.५.३ उद्देश्यमा मानवतावाद ठद्
४.५.४ निष्कर्ष ठघ
४.६ पौराणिक खण्डकाव्य ‘धर्तीमाता’ मा मानवतावाद ठढ
४.६.१ कथावस्तुमा मानवतावाद ठछ

४.६.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद ठड

४.६.३ उद्देश्यमा मानवतावाद ठढ

४.६.४ निष्कर्ष डज्ञ

पाँचौं परिच्छेद

माधव घिमिरेका ऐतिहासिक खण्डकाव्यमा मावनतावाद

५.१ विषय प्रवेश डघ

५.२ 'नयाँ नेपाल' खण्डकाव्यमा मानवतावाद डघ

५.२.१ कथावस्तुमा मानवतावाद डद्ध

५.२.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद डट

५.२.३ उद्देश्यमा मानवतावाद डड

५.२.४ निष्कर्ष डड

५.३ 'राजेश्वरी' खण्डकाव्यमा मानवतावाद डड

५.३.१ कथावस्तुमा मानवतावाद ढण

५.३.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद ढड

५.३.३ उद्देश्यमा मानवतावाद ज्ञण्ज्ञ

५.३.४ निष्कर्ष ज्ञण्द्ध

५.४ 'राष्ट्रनिर्माता' खण्डकाव्यमा मानवतावाद ज्ञण्ट

५.४.१ कथावस्तुमा मानवतावाद ज्ञण्ट

५.४.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद ज्ञज्ञज्ञ

५.४.३ उद्देश्यमा मानवतावाद ज्ञज्ञद्ध

५.४.४ निष्कर्ष ज्ञज्ञढ

५.५ 'इन्द्रकुमारी' खण्डकाव्यमा मानवतावाद ज्ञद्दण

५.५.१ कथावस्तुमा मानवतावाद ज्ञद्दज्ञ

५.५.२ पात्र/सहभागीमा मानवतावाद ज्ञद्दछ

५.५.३ उद्देश्यमा मानवतावाद ज्ञद्दठ

५.५.४ निष्कर्ष ज्ञद्दड

छैंटौं परिच्छेद

निष्कर्ष

६.१ परिच्छेदगत निष्कर्ष ज्ञघण

६.२ समग्र निष्कर्ष ज्ञघद्ध

सन्दर्भग्रन्थ सूची ज्ञघड

सङ्क्षेपीकृत सूची

अनु	अनुवादक
चौ.सं.	चौथो संस्करण
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
प्रा	प्राध्यापक
प्रा. डा.	प्राध्यापक डाक्टर
वि.सं.	विक्रम संवत्
सं	संस्करण
सम्पा.	सम्पादक